

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nyaars-Ønske i Danske Samfund

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nyaars-Ønske i Danske Samfund", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 1. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1843_740-txt-shoot-idm115.pdf (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Mel. Hr. Tønne han drager udaf *Alsø*.

- 1 **Hr. Peder**, han sidder paa *Sønderborg*,
Der skiænker han Vinen den klare:
Imorgen til *Slesvig* paa *Granes Føl** *Grane* er Sigurd Fofnerbanes Hest, hvorpaa han
rider lukt giennem Ilden.
Med Lykken mig lyster at fare!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 2 Thi sadler mig aarle min høie Hest,
Og gjorder med Remmerne *Danske*!
Hr. *Hartvig** *Hartvig* er, efter Stats-Calenderen, Hr. Overrets-Advocat *Beselers* Fornavn.
, han sætter saa høit sin Hat,
Til ham vil jeg kaste min Handske!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 3 Han lære det skal, mellem *Anguls* Børn
Ei *Dannemarks* Venner uddøde;
Stat op af Mulde, du gamle *Skrep*,
Og kling som i *Konningkamps Møde** *Skrep* var den gamle Kong *Vermunds* Sværd,
hvormed *Uffe* hin *Spage* fældte *Sachser-Prindsen*, *selvanden*, ved *Eideren*. !
Nemmer I snart det *Danske*?
- 4 Den *Stumme* har faaet sit *Maal* paany,
Som *Uffe* i *Hedenolds* Dage,
Og Tydskere to til *Eiderholm*
Han æsker som *Uffe* hin *Spage*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 5 Det hørde han, Dværgen "klein *Alberich*,"* *Alberich* Dværg har, efter *Tydskerne*s
"Heldenbuch" allesteds Ærende.
Han sad under Bordet og lured,
Fra Gulvet til Loftet, alt som en Vind,
Han satte sig ovenpaa Uhret!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 6 "Hr. *Peder*! (han snarred paa Dværgemaal,)
Du est en Forræder paa *Alsen*,
Den Tunge, som taler saa grove Ord,
Fortjende at rives af Halsen!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 7 Men hvem der er steget saa høit som vi,
Kun leer ad de Smaakryb dernede,
Du barer dig nok for, paa *Slesvigs* Thing,
At *danske*s med *Tydskere* vrede!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 8 Ja, *Schleswig* er vores, og *Angeln* med,
Og *Hadersleb* og *Apenrade*,
Paa *Dansk* nu end ikke med *Holstensk* Sild
En Kiælling tør raabe paa Gade!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 9 5Hvor *Stænderne* sidde paa classisk Grund,
Sidder høit blandt *Latinske* Jurister
For Bordenden *Niels* og *Nicolai** Det *Slesvigske* Folkeraads *Præsident*, Hr. *Etatsraad*
Falck, hedde, efter Stats-Calenderen, baade *Niels* og *Nicolai*. ,
Kom *der* med dit *Dansk*, du *Philister*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 10 Siig Kis, om du tør, nu til deres Kat,
Som udvided, med store Mundkrige,
Til *Foldingbro* og til *Koldingaa*

Det Hellige Romerske Rige!"
Nemmer I snart det *Danske*?

- 11 Hr. *Peder*, han saae sig til Loft og loe
Ad det Smaa, der saa let kom iveiret;
Hr. *Peder*, han ind udi Salen treen,
Hvor det trumfede: *Tydsken* har seiret!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 12 Hr. *Peder*, han mæled et Ord paa *Dansk*,
(Was muß man erleben, erdulden!)
Og blegnede Nogen, det var ei ham,
Saa feil tog det lille Pusulden!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 13 Ja, feil tog han, Dværgen "klein Alberich,"
Hvi blev han ei heller ved Jorden,
Og lugted sig til paa de Fingre smaa,
At end fødes Kæmper i Norden!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 14 Hr. *Peder* har kastet sin Handske frit,
Det Ægte udholder vel Prøven,
Saa liflig der sjunges i Rosenslund,
At *Nelden* sig brændte paa *Løven*!
Nemmer I snart det *Danske*?
- 15 Hil være Hr. *Peder* fra *Sønderborg*!
Han kæmped for *Dannemarks Tunge*!
Det skal ikke glemmes i *Bøgelund*,
Mens Fuglene kviddre og sjunge:
Nemmer I snart det *Danske*?

Forord.

Handsken er kastet, ja, den er kastet fra begge Sider, og vi vil ikke, som Børn, trættes om, hvem der gjorde det først, ikke heller, som Philistere, tænke, at Kampen om *Slesvig* mellem *Dansk* og *Tydske* enten er Enkeltmands Værk, eller kan og skal afgøres med Næver. Kampen har nemlig længe været "fra *ifjor*," og er aabenbar ligesaa gammel som *Naboskabet*, thi dermed begynder jo vor gamle *Rimkrønike* og vore endnu langt ældre *Folkesagn*, at *Dan* og *Angul* var *Brødre*, og at da *Jyden*, især *Sønder-Jyden*, ikke kunde bjerge sig for *Tydsken*, kaldte han *Dan* fra *Øerne* til *Hjelp*; og kunde Sværdet eller Tiden jævnet Trætten, da havde den været endt mange hundrede Aar før *Dannevirke* bygdes. Nei, med aabne Øine, rolige men ogsaa modige som Mænd vil vi betragte den gamle Kampplads, og ei indbilde os, vi med et Slag kan ende den lange Trætte, men haabe, at naar det kun er en *aaben* Feide, og vi veed at anvende de rette Vaaben, da vil vi ligesaavel nu, som i *Vermund* den Gamles og *Thyre Dannebods* Dage, være istand til at bevise, at *Eideren* er *Tydsklunds* Grændse. *Middel-Alderen* er nemlig en *Mellem-Tid*, under hvis sløb Blodets Baand tilsidst var nær ved aldeles at briste, og hvor *Folke-Aanden* vaagner i *Nyaars-Tiden*, spørger den slet ikke om *Middel-Alderens* Inddelinger og Sværmerier, men om de gamle Landemærker og Slægtskaber, efter Ordsproget fra *Arildstid*: før svige de Svorne end de Baarne, og medens vi derfor maae overlade det til vor fælles Øvrighed, hvorvidt den vil og kan forhjelpe *Dansken* i *Slesvig* til sin naturlige Ret, paastaae vi den ubeskaaret, paastaae, at alt det *Tydske*, der findes herskende i *Sønder-Jylland* er noget *Fremmed* og *Fiendtligt*, som vi derfor, med *Aandens* *Hjelp*, vil stræbe at fortrænge, og naar *Holstenerne* skrigte *Ak* og *Vee* derover, da spørge vi dem smilende: om de har *anden* Ret end "den *Stærkeres*" enten til at kalde *Tydske* hvad før var *Dansk*, eller til at *fortydske* hvad end er *Dansk*, og om vi ikke, naar vi kan blive "de *Stærkere*," har samme Ret til igien at fordanske de *Fortydskede* og *dem selv* med? Vi spørge saa, *ingenlunde*, fordi vi kalde det "Ret," saavidt mueligt, at berøve Nogen sit *Modersmaal*, men fordi *Holstenerne* fripostig kalde det Ret for sig, men kalde det *Uret*, at *Dansken* sætter sig til *Modvæрге*, og kalder det en *himmelraabende* *Synd*, at vi, om vi kan, vil tilbagevinde hvad os er frataget, paastaae, at vi skal holde *Fred* med dem, mens de føre *Krig* med os, hvad jo aabenbar i *Tidens* *Længde* maatte skille os ikke blot ved det *Søndre*, men ogsaa ved det *Nørre* *Jylland* og tilsidst ved hele vor *Folkelige* *Tilværelse*. Vi veed jo nok, at *Holstenerne* tænker, de kan med en god *Samvittighed* stræbe *aandelig* at tilintetgiøre *Danmark*, fordi *Dansk* i deres *Mund* og *Øren* lyder

ligesaa *plat* som deres eget Tydsk, og er i deres Tanker kun et *Almue-Sprog*, der hverken duer til at tale eller skrive om høie Materier, saa det var til vort eget Gavn, om vi blev forlorne *Høi-Tydskere*, ligesom de; men det er nu engang *ikke vor* Anskuelse, og vi ansee det *Slesvigske Element* i den *Danske Folkelighed* og i det fælles Modersmaal for aldeles uundværligt til den Forklaring, vi og vort Sprog gaae imøde, og kan umuelig opgive, fordi den mishager *Holstenerne* og *maaske alle Tydskere*. Det er nemlig engang saa i denne Verden, at Enhver er *sig selv nærmest*, saa, naar et Folk bliver sig selv bevidst, maa det, om galt skal være, heller holde dagligt Slagsmaal med sine Naboer, end opgive sine og sit Sprogs Grændser fra Arilds-Tid, da de er Betingelsen, om ikke altid for Dets *Liv*, saa dog altid for Dets *Sundhed* og *Livs-Lykke*, og finde nu de *Plattydske Holstenerne*, at selv de er *Høi-Tydskerne* og *Høi-Tydskerne* dem uundværlige til fælles Udvikling og Forklaring, da maae vi sagtens finde det ældgamle og frugtbare Fællesskab mellem Anglerne og os paa begge Sider uundværligt, og, saalænge vi kan røre os, kæmpe for det.

Men *hvordan* skal vi kæmpe for det, saa vi kan vinde Seier, see, det er nu det store Spørgsmaal, da *Holstenerne* og deres *Slesvigske Proselyter* dog endelig har faaet os overbevist om, at der *maa kæmpes*, naar vi ikke idag vil have *Dansken* gjort *fredløs* i *Slesvig*, imorgen i *Jylland*, overmorgen i *Fyen* og saa fort videre til *10Sundet*, som Tydskerne længe har kaldt deres *naturlige* Grændse i disse Egne?

At nu *Danmark* raaber *Hurra* for "*Peder Hjort Lorenzen*," som "*blev ved at tale Dansk*" i *Slesvig*, under Omstændigheder, som vist vilde bragt mangan *Kiøbenhavn*er til selv paa det grueligste Tydsk at afsværge *Danskheden*; at *Danmark* raaber *Hurra* for ham, det er i sin Orden, og at Det beder *Majestæten* hævde *Danskens naturlige Ret* i *Slesvig*, det er ligesaa, men tænker man, det vil *forslaae*, da tænker man mærkelig feil, og hvad Andet der end kan og maa gøres, kun *Eet* vil *forslaae*, og det er, at *Danmarks Folk* viser, Det er blevet sig bevidst, og fortsætter sit gamle *Levnetsløb* saa kraftig og elskelig, at *Venerne* faae *Lyst* og *Mod* til at følge med, og *Fienderne* faae *Syn* for *Sagn* om, at der er et *Dansk Rige* og *Tungemaal*, der vel ei er skabt til at gøre *Erobringer*, men dog istand til at forsvare sine gamle Grændser i det nærværende *Aarhundrede*, som i de forrige *Aartusinder*!

At dette nu hverken skeer ved *Chinesisk Studering* af de *døde Sprog*, eller ved *Hjemførelse* (*Localisering*) af *Tydskhed*, *Franskhed*, eller hvad *Fremmed*, man vil nævne, men kun ved *Iførelse* af ægte *Danskhed*, det kan man see med et halvt Øie, men det lader, som begge de Øine, *Vorherre* har givet os, var endnu ikke nok til at indsee, at *Folket* iføres *ikke* *Danskheden*, fordi man *skriver* *Blade* og *Bøger* eller snakker for *Børn* om, at det bør skee, men kun, naar *Danskheden* træder *Folkets Ungdom* levende imøde, vedkiendes og iføres af den.

11 Vil vi derfor ikke opgive vor *Folkelighed* og fledføre os til *Tydskerne*, da maae vi ikke blot *forudsætte*, at *Folket* igunden ligner sig selv, og at det modsatte *Skin* kun reiser sig af Øine-Forblindelse, *Forførelse* eller *Forgjørelse* med sorte *Konster*; men vi maae ogsaa føie *Anstalt* til, at *Danmark*, under denne *Forudsætning*, kan igjen komme til at vise sig i sin rette *Skikkelse*, og det skeer kun, naar der aabnes *Leilighed* for alle *livlige* og *letnemme* *Ungersvende*, af høi eller lav *Byrd*, til at møde en folkelig, en *Dansk Dannelse*, som de levende kan tilegne sig, og derved blive *fortroelige* med *Fædernelandet* i hele Dets *Tilværelse* og med *Modersmaalet* i hele Dets *Rigdom*, *Fynd* og *Fylde*. *Ungdommen* er nemlig ikke blot *Rigets Styrke*, men *Ungdommen* er ogsaa *Livets Blomst* og *Aandens Skaber-Tid*, da de vide *Udsigter*, vi skal have *Gavn* og *Glæde* af, maae aabne sig for os, og da den *Kiærlighed*, der skal opflamme os til et daadfuldt *Levnets-Løb*, maae finde sin *Ganning*, som *Frey* sin *Gerda*, og dog er netop denne *Alder* hos os enten saa fordømt til *Examens-Slendrian*, eller saa forsømt og saa overladt til *Aandens* og de dybere *Følelsers* svorne *Fiender*, at det er intet *Under*, vi sjelden see *kraftige*, *fædrelandskiærlige*, *daadfulde* *Dannemænd*, det er kun et *Under*, vi ikke har glemt, *hvordan* de see ud; og hvor de endnu findes, der maae de da nødvendig, om *Danskheden* skal frelles, i denne *Retning* forene deres *Bestræbelser*. Det var i mange *Aar* min søde og stærke *Drøm*, at vor *Landsfaderlige Regiering* vilde gøre et *Kæmpeskridt* dertil ved at overlade *Danskheden* *Academiet* i *12Soer*, som længe var til ingen *Nytte*, og kunde, *Danskheden* helliget, gøre baade *Kongen* og *Folket* *udødelige*; men ligesom *Alderen* daglig minder mig om, at hvad jeg skal være med at gøre, maa "gøres snart," saaledes skal vist *Efterslægten* sande, at nu var *Øieblikket* til at oplive *Danskheden*, hvad enten det saa gribes eller forsømmes. Skeer det *Sidste*, som *Gud* forbyde, *min Skyld* maa det dog ikke være, derfor, Alt hvad jeg *mægter*, det vil jeg, i *Forbindelse* og *Forening* med *Dannemænd* af alle *Farver* gjerne bidrage til enhver *Indretning*, stor eller liden, som har til *Øiemed* at gøre *Ungdommen* levende bekiendt og kiærlig igaaet med *Fæderneland* og *Modersmaal*, og med Alt hvad der hører til at gøre dem Begge *virksomme*, *ærede* og *glædelige*, og det Samme maae de *nu* alle, *Hver* og *Een*, som har glødet for gamle *Danmark*!

Op, *Dannemænd*! lad os skaffe *Dannemark* en ægte *Dansk Høiskole*! Da faae de *Skam*, som flytte *Skiel*; da faae de *Ære*, som avlede os; og da visner ei *Modersmaalet*, som *Markens Blomst* men varer, som *Fuglesangen*, mens *Bøgen* er grøn og *Bølgen* blaa!!!

Grundtvig.

Det er længe siden, jeg her gav mit Ord i Laget, og det glæder mig inderlig, at derfor toges Tonen dog slet ikke lavere i *Danske Samfund*, og der fattedes hverken Tunger til at udskifte eller Øren til at deltage i det rige Arvegods, vi som *Danske* har tilfælles, Skattene af Sagn og Sange om Nordens Halvguder og Helte "som har den Skæbne, de aldrig skal døe og ei deres Klædning opslide! Ja, det maa glæde mig dobbelt, dels fordi alle de, der var med at saae, fryde sig, naar Agrene grønnes, og dels fordi det slukker Sorgen, der ellers maatte voxer, jo mere jeg seer Natten nærme sig, da jeg ikke kan arbeide, thi jeg havde jo i det mindste spildt mit halve Liv, hvis jeg endnu i Alderdommen skulde findes uundværlig og ved Bortgangen uerstattelig for *Danskheden*. Ja, mit halve Liv har jeg ærlig anvendt til Oplivelse af det *Hjertesprog*, den *Folkesang*, den *Fædernelands-Kiærlighed*, det søde *Minde* og den jævne, muntre og billige *Tankegang*, som Historien lærde mig, har havt et langt meer end tusindaarigt Hjem mellem *Eideren* og *Øresund*, og alle disse Bestræbelser vilde være saa godt som spildte, hvis, naar disse Læber tav, ikke tusinde Tunger udtaltes og udsang hvad igrunden ei var mit, men *Fol14kets*, af hvis Rod jeg randt, og i hvis *Modersmaal* jeg med Modersmælken inddrak de dybe, de yndige og liflige Toner, som indtog mit Øre og mit Hjerte, og som, naar Aanden kom over mig i Skjalde-Timen, gjorde Øiet funklende og Tungen glødende; spildt maatte jeg kalde hele den *Danske Deel* af mit offentlige Liv, dersom det ikke bidrog til, at *Danskheden* kiendelig oplivedes, ei blot hos en enkelt Skjald og Sanger, men hos Høie og Lave, Store og Smaa, hos Folket i det Hele, det i Sammenligning altid saa ømme og elskelige, muntre og mindekjære Folk, der i Tidens Løb havde det store Uheld næsten ganske at glemme sig selv, med alt det Yndige og dybe Deilige, som *Skaberen* gavmild har nedlagt og *Forsynet* kiærlig pleiet i vort ældgamle Fæderneland og Modersmaal!

Jeg veed det godt m. H. at jeg skuffede mig saare, om jeg tænkte, at *Danskheden* var oplivet hos *Folket*, fordi man i dette lille Selskab, ogsaa naar jeg er borte, med Fornøjelse hører og fører Danske Oldsagn og synger Danske Viser, baade gamle og nye; De kan troe, jeg glemmer det aldrig noget Øieblik, at det Brede er tilbage, men jeg betragter disse Møder som, hvad jeg ligefra Begyndelsen ønskede dem kaldt: som en *Prøve*, en *Prøve* i det Smaa paa hvad der lod sig udrette i *Danmark*, naar der aabnedes Leilighed for *Folket* i det Hele til at fornye det gamle Bekiendskab med sig selv og sine forrige Tider, sine Viser og Ordsprog, sine Helte og Bedrifter, sit yndige Modersmaal og sit deilige Fæderneland! Som en *Prøve* og et *Forvarsel* betragtede jeg dette 1511lle Danske Samfund, saaledes betragter jeg det endnu, og har virkelig den Tro, at kan det lykkes og trives, saa det ikke blot besøges en kort Tid af Flyvelyst, ikke blot morer for en enkelt Gang eller naar noget Usædvanligt kommer paa Bane, men vinder varig Yndest og bliver mangan En hardtad saa uundværlig som det daglige Brød; kan det saaledes lykkes midt i *Hovedstaden*, hvor Følelsen for det Folkelige, det Jævne og Hjemlige altid er svagest, og hvor Morskaberne og Adspredelserne er utallige; da vil noget Lignende dobbelt og tidobbelt kunne lykkes rundtomkring i Landet. Tit har jeg nu vel selv været nær ved at mistvivle om Prøvens lykkelige Udfald, men Samfundet er dog nu snart blevet fire Aar gammelt, og finder ingenlunde mindre men større Deltagelse end i Førstningen, og har netop i denne Vinter, saavidt jeg kan skiønne, lykkelig overstaaet den farligste *Prøve*, Overgangen nemlig fra den *ældre* til den *ynge* Slægt, en Overgang, hvorpaa Menneske-Livet vel i alle sine Skikkelser maa være belavet, og som det maa kunne udholde, naar det skal vinde og vare, men dog en Overgang, der blev mangfoldige Selskabers Død, og mit *Nyaars-Ønske* for dette Samfund er da kun, at hvad der i det gamle Aar er saa vel begyndt, ogsaa i det Ny maa fortsættes, saa hvad der spirer, grønnes, hvad der er i Opvekt, blomstrer, og hvad der blomstrer, modnes til at bære Frugt, og derved soleklart bevise, at Overgangen lykkedes fra *Efteraar* til *Foraar*, da Resten fulgte af sig selv!

I Henseende til det store Danske Samfund, eller *Danmark* i det Hele, maa mit *Nyaars-Ønske* derimod nødvendig giælde noget *Splinternyt*, thi vel er der ogsaa for det Hele skeet mærkværdige Ting i det gamle Aar, der ikke spaae *Danskheden* ilde, men der er dog endnu *Intet begyndt*, der kun behøvede at *fortsættes* for virkelig at oplive *Folket*. At saaledes *Dannebrog* blev *Rigets* almindelige, eneste *Banner*, det var et heldigt Varsel, ligesom hvad der lød om Fortid og Fremtid i vor snevre Kreds; men det var dog kun et *Varsel*, og vel var det meer hvad der nys skete i det *Slesvigske Folkeraad*, hvor *Dannebrog* virkelig i Aanden plantede sig selv paa *Dannevirke*, men *Banneret alene*, veed vi nok, slaaer Ingen af Marken, saa det plantes kun til Skam og Spot, hvis det ikke følges med Dristighed, værges med Kraft og æres med Daad, og det kan *Dannebrog* i *Aanden*, det kan de *Danskes Modersmaal* umuelig i det Hele, hvis der ikke skeer noget *Splinternyt*, hvorved der tændes baade "Ild og Lys" hos Folket: Ild i Hjertet og Lys i Hjernen, som opløder til dristig at følge *Fædrenes Aand* og oplyser *Folkelivets* dunkle, halvudslettede *Spør!*

Ja m. H. vel har jeg længdes efter at sige Dem mine Tanker om det Mærkværdigste, jeg fandt ved det gamle Aar, men "fra *Chinas Kyst* til *Østersøens Grændser*" skete dog *Intet*, der kunde tilfredstille mig, *Intet*, der, om det end fortsattes i tusinde Aar, kunde oplive og styrke *Danskheden*, saa Den fik et *Gyldenaar*, sine hjertelige Egenskaber, sine Skjaldes Haab og sin daadfulde Oldtid værdigt, og dog er et saadant *Gyldenaar* ikke blot nødvendigt til *Dan17marks* Lykke, men, om jeg seer ret, til hele Menneske-Slægtens Frelse fra det unaturlige, stive, kolde, mørke, døde Væsen, der, kun meer og mindre, hersker endnu allevegne, saavidt Himlen er blaa.

Det er mig saaledes vist nok mærkværdigt og glædeligt, at *Engellændernes* store Vovestykke: Krigen med den *Chinesiske Verden*, er lykkedes langt over Forventning, men jeg glæder mig dog egenlig kun derover, som et godt *Varsel* for den endnu langt vanskeligere Seier over *Chineseriet* midt i *Europa*, ja,

desværre, trindt i *Europa*, hvor *Mennesker* almindelig behandles enten som Markens Dyr, eller som døde Ting, der bringes i Orden ved at vendes og dreies, tælles og maales, stemples og stilles paa Rad eller lægges i Lag, og naar jeg seer, at selv *Anglernes* Kæmpeæt paa Øen, som giennem Aarhundreder har vovet og vundet store Slag for Menneske- og Borger-Livet, nu er næved at indtages af det høitydske Dødbider-Væsen, da spørger jeg sukkende, om dog ikke *Danmark*, der aldrig har deelt Dets Glimmer men dybt følt Dets Plage, har Mod til at redde sit hjertelige *Folkeliv*, og vise Verden, at selv det svageste Liv er dog baade langt nyttigere og sødere end den mest glimrende Død!

Og nu, hvad der skete i *Slesvig*, da *Sønder-Jyden*, eller *Angul Dane-Fostre*, tog Bladet fra Munden, og ei blot bekjendte, midt iblandt *Tydskerne*, at han er *Dansk* endnu, men erklærede, til Trods for sin ubarmhjertige *Tydske Skolemester*, at han vil "blive ved at tale *Dansk*," blive ved, 180m Gud vil, at tale *Dansk* til Verdens Ende; da kan De nok vide, jeg fandt det baade *mærkværdigt* og *glædeligt*, og dobbelt glædeligt, fordi *Nørre-Jyden*, eller *Amler Dane-Fostre*, paa Timen lod os høre "det seier A med," lod os høre, han følte, det kom *netop ham* ved, om der maatte *aabenlydt* tales *Dansk* i *Slesvig* eller ikke, kom *netop ham* ved, der, naar *Tydsken* først vandede sine Heste i *Koldingaa*, vidste godt, han standsede ikke der, men gik, om han kunde, lige til *Limfjorden*, ja lige til *Skagen*!

Ja, det var mig tilvisse baade *mærkværdigt* og *glædeligt*, thi vel var det høist naturligt, at Fællesskabet fra *Arildstid*, som udsprang af Hjertet, kronedes af Aanden, straaledede i Heltenes og tonede i Skjaldenes Mangfoldighed, trodsede Tiden, men det *Unaturlige* har, desværre, i et langt Tidsrum udvidet sine Grændser ogsaa hos os, og syndes i *Slesvig* rodfæstet, saa det var en glædelig Overraskelse at høre det Danske Løsen fra *Sliens* Bredd, og Gienlyden fra hele Danmarks Rige; men det vilde være et sørgeligt Selvbedrag, om vi tænkte, at *det* enten var en *Kiendsgjerning*, som beviste, at *Danskheden* havde reist sig i sin *Kraft*, eller en *Daad*, som kunde give den *Opreisning*; thi det var *aabenbar* kun en *virkelig Spaadom* om begge Dele, hvis Opfyldelse maa være en *Daad* og *Kiendsgjerning*, der levende beviser, at *Danskheden* ikke, som en elskelig hensovet Dronning, kun har enkelte trofaste Venner, som klage ved Graven og udbrede med deres Taarer en flygtig Rørelse omkring sig, men at *Danskheden*, vor gamle Hjerte-19Dronning, har endnu et *Folk*, som Den levende besjæler, indtager og behersker, et Folk, vel kun lidet, naar Dets Kroppe, kun fattigt, naar Dets Penge tælles, og kun svagt, naar man seer paa den Enkeltes Styrke og Fornuft, men dog det *samme* Folk, der, ved Himlens Bistand, giennem Aartusinder har hævdet sin Selvtændighed, værget Fæderneland og Modersmaal, og, naar Det kom i *Aande*, har baade med Haand og Mund øvet Storværk, som bør kiendes, mindes og prises!

Med det gamle Aars dristige, trøstelige *Spaadom* sammensmelter da mit brændende *Nyaars-Ønske*, at der nu, uden Ophold, maa gaae Syn for Sagn derom, at Folket, det *Danske Folk*, lever endnu og kiendes ved sin Fortid, kiendes ved sit *Modersmaal*, elsker og ærer det, himmelvidt fra at betragte det, som de *slesvig-holstenske Plattydskere* synes at betragte *deres Eget* og maae da sagtens betragte *Vores*: som et Pluddervælsk, der maa overlades *Pøbelen*, kun brugeligt til at snakke om Vind og Veir, Mad og Drikke, Kiør og Heste, Svin og Møddinger, men ei til at tale *menneskelig* om hvad der rører sig i vort inderste Dyb og svinger sig høit over Stjernerne! Ja, dersom ikke en *folkelig Kiendsgjerning* snart urokkelig beviste *Danskhedens Livs-Kraft*, da havde *Slesvig-Holstenerne* Ret, da var det Danmarks "Svanesang" i Døds-Ugen, der i dette Aarhundrede tonede saa lydt over Marken og over "Bølgen blaa," da var *Folket* dødt og begravet, hvad vi enkelte Faa end kunde sige og syngede derom, saa hvis *Skjoldung-Folket* i Øst og Vest ikke har 200givet Fædrenes Aand, da maa det nu selv klarlig sætte sit *Modersmaal*, baade Hellig og Søg, i de *høie Skoler* saavel som i de lave, hos Lærd og Læg, til Tale og Skrift om Alt, baade Himmelsk og Jordisk, høit over *Tydske* og *Latin*, og over alle de *fremmede* Tungemaal, der enten høres eller spørges i Verden! Dette er det *første* Vilkaar for et *Folks* Opreisning og aandelige Selvtændighed, saa, skal det *Danske Folk* nogensinde mere nævnes af sine Venner med Tillid og af sine Fiender med Agtelse, da maa Dets *Tro* paa sit *Modersmaal* vise sig fast og urokkelig, virksom og frugtbar; og kan det dertil bidrage det mindste, da siger jeg gjerne baade mundtlig og skriftlig *Trods*, to Gange *Trods*, baade til *Tydske* og *Latiner*, ja til al Verdens *Sprog* og *Sprog* og *Sprog* og *Sprog*, om de kan nævne noget *Virkeligt* enten i *Menneske-Aandens* Synskreds, eller i *Menneske-Hjertets* Forhold, eller paa *Menneske-Forstandens* Enemærker, hvorom der ikke paa flydende *Dansk* kan i det mindste tales *ligesaa* værdig, ligesaa høit og dybt, ligesaa kort og fyndig, ligesaa skjønt og klart, som paa noget andet levende Sprog under Himlen. Ja, det vidner jeg med Fornøielse, og selv *Tydskerne* skal ikke turde nægte, mit Vidnesbyrd har nogen Vægt, efterat jeg i en heel *Menneske-Alder* har, saa at sige, daglig beviist, ikke blot, at jeg kiender meer end Mange til de *berømteste* Sprog i Nutidens Folke-Kreds, men beviist, at jeg kunde tale og skrive flydende paa *Dansk* om alt *Menneskeligt*, baade indvortes og udvortes, 21hvad jo er soleklart, jeg aldrig kunde gjort, hvis det havde været *umueligt*!

Men vist nok kan *Tydskerne* med Rette spørge mig, hvordan jeg tør haabe, at mit Vidnesbyrd til *Danskens* Ære, og *Kiendsgjerningen*, jeg fremlagde i omfattende Tale og Skrift paa *Modersmaalet*, skal giælde eller virke mere nu, end de gjaldt og virkede giennem en heel *Menneske-Alder*? Ja, det Spørgsmaal kan *Tydskerne* gjøre mig, og har de gjort mig, og derved maa jeg rødme, da jeg ei kan nægte, at ligefra vor *Høiskole* af lige ned til de *Laveste* udraabes det endnu som det *første* Skridt til Dannelsen at lære "fremmede Sprog," udraabes "*Tydske* og *Latin*," Eet af To eller Begge tillige, for aldeles uundværlige, hvor der skal findes mindste *Oplysning* og *Dannelse*, saa det er intet Under, at *Høi-Tydskerne* hidtil har betragtet og foragtet *vort Modersmaal*, som en Green af *Plat-Tydsken*, der ikke kan bære andre Blomster og Frugter, end dem, der

plukkes udenlands, især i *Latium* og *Tydskland*, og bindes fast derpaa til at visne. Heller ikke i Aften kan jeg svare andet dertil, end jeg svarede mig selv i mangt et mørkt og mismodigt Øieblik, naar jeg forestillede mig, hvor umueligt det er at reise et *Folk*, der ei vil selv hjelpe til, jeg kan ikke svare andet end hvad der saa tit har trøstet mig og oplivet det synkende Mod: at *Folkets Kiærlighed* til sit *Modersmaal* desuagtet, for hvem, der, som jeg, fra Barnsbeen kiender Folket, er saa umiskiendelig, at *Varslerne* og *Spaadommene* om *Danskhedens* Opreisning og Seier er saa mange og store, 22og at endelig de *Danskes Modersmaal*, jo meer man indelsker sig i det, aabenbarer en Dybde og Dannelighed, Fylde og Skiønhed, som saaledes indtager, fængsler og fryder, at man kan ikke andet end kæmpe til det Yderste for saadant et Tungemaal Liv, Ære og Forklaring, kan ei, saalænge man har det i sin Mund og i sit Hjerte, opgive Haabet om, at Folket vil reise sig for det og med det, saa det endnu skal leve Aar i hundredeviis baade paa de Lærdes og de Læges Tunge, og vinde Glands til Bod for sin langvarige, men uforskyldte Trængsel og Vanære! Det kan imidlertid ikke skee, med mindre der snart midt iblandt os reiser sig en "*Dansk Høiskole*," hvor det i *Troen* forudsættes, til det af *Erfaring* kan bevises, at hvilken *Trang* end nogle *Faa i Forhold* kan have til at lære fremmede Sprog, levende og døde, saa kan der dog tænkes og tales ligesaa godt og klogt om alle menneskelige Ting paa *Dansk*, som paa noget andet Sprog, og at hvem der kan slet ikke andet end *Dansk*, som Tilfældet altid maa være med *Folke-Mængden*, vil, naar han kun bliver dette vort dybe, deilige *Modersmaal* mægtig, sædvanlig blive klogest paa Alt hvad der er ægte *Dansk* og altid tale bedst derom. Derfor er det mit brændende Ønske, at en *Dansk Høiskole* dog endelig i Aar maa grundes, til at blive det levende Baand og det luende Brændpunkt for alle *Danske* Bestræbelser, det *Skovhorn* til Opvækkelse af alt det gode Gamle, der sover paa Marken, og den levende Kilde til *folkelig, Dansk Oplysning*, som vi, desværre, aldeles fattes, og vel vil jeg ikke fortvivle, om jeg oplever næste Aar, uden 23at see Ønsket opfyldt, men deels kan jeg dog ikke glemme, at det Aar nærmer sig, som jeg *ikke seer* oprinde, og deels har *Slesvig-Holstenerne* sørget for, vi skal see, det er paa den høie Tid, naar det ei skal blive for silde, saa *Høiskolen* kun bliver en *Bautasteen* paa levende *Danskheds* Grav! Ja, det er visselig paa den høie Tid, at den midt i Fædernelandet *husvilde Danskhed* faaer et Hjem, hvor Den kan boe og bygge, avle Børn og opelske dem til Folkelivets Fortsættelse fra Slægt til Slægt, til *Grændsernes* tappe Forsvar, og til en gylden Høst efter den *Guld-Sæd*, ikke blot *Rolv Krage*, men utallige ædle *Dannemænd* og *Dannekvinder* udstrøede paa Marken, en Sæd, som naar vi kun frede om den, sikkert, ved *Himlens* Velsignelse, vil blive høi, skyde Ax, sætte Kierne og modnes til fælles Gavn og Glæde!

Derfor, Gud give *Danmark* i Aar en *Dansk Høiskole!!!*
